

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ
ТА БІЗНЕСУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ НАПРН УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ
ТА ПРАВА»
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ «ПОЛТАВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
РІВНЕНСЬКИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА

З НАГОДИ ДНЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

З НАГОДИ ДНЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ:
ДЕРЖАВА І ПРАВО В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ»
(З НАГОДИ ДНЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ)

КИЇВ 2022

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Київський університет права
Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу Вищого навчального
закладу «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України
Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу Вищого навчального
закладу «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Заклад вищої освіти «Львівський університет бізнесу та права»
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і
торгівлі»
Рівненський Інститут Київського університету права

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції

28 червня 2022 року

**«КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ:
ДЕРЖАВА І ПРАВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»
(з нагоди Дня Конституції України)**

Київ 2022

УДК 342:340.12:355

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Червякова Ольга Володимирівна – доктор наук з державного управління, професор, проректор з наукової роботи, Київський університет права НАН України;

Семенець-Орлова Інна Андріївна – доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

Каліна Ірина Іванівна – доктор економічних наук, професор, заступник директора Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

Лаврик Галина Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правознавства, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

Дорожко Григорій Костянтинівич – кандидат технічних наук, доцент, заступник директора з адміністративної та організаційної роботи, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН.

Рекомендовано до друку:

Вченою радою Київського інституту права Національної Академії наук України, протокол № 5 від 29.06.2022 р.

Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом, протокол № 5 від 29.06.2022 р.

Всеукраїнська науково-практична конференція «Конституція України: держава і право в умовах воєнного стану»: Збірник матеріалів конференції, м. Київ, 28 червня 2022 р. / Ред. кол.: Червякова О.В. (гол. ред.), І.А.Семенець-Орлова (заст. гол. ред), І.І.Каліна (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. 159 с.

У збірнику опубліковано наукові статті, в яких висвітлено теоретико-методологічні засади та практичний досвід розвитку таких галузей, як: право, публічне управління та адміністрування, а також теоретико-правові та міжнародно-правові аспекти прав і свобод людини.

Розраховано на науковців, викладачів, наукових співробітників, підприємців, аспірантів, і студентів.

Тексти тез надано в авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст публікацій, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

УДК 342:340.12:355

© Київський інститут права Національної Академії наук України 2022

© Міжрегіональна Академія управління персоналом 2022

5. Декларация МОТ о социальной справедливости в целях справедливой глобализации: принята Международной конференцией труда на ее 97-й сессии, Женева, 10 июня 2008 г. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/fair_globalization.pdf, с. 14
6. Донченко О. П. Аксіологічний зміст категорії свободи у праві: взаємозв'язок принципів свободи, рівності й справедливості. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 40. С. 69–74.
7. Жадан О. В. Концепція гідної праці як основа соціально-економічного розвитку держави. *Теорія та практика державного управління*. 2014. Вип. 2. С. 8-15.
8. Козюбра М. І. Права людини і верховенство права. *Верховенство права та права людини у світлі Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод*: Практично-методичний посібник викладача. Київ, 2016. С. 129-138.
9. Рихтхофен фон В. Инспекция труда: Введение в профессию. Женева: МОТ, 2004. 352 с.
10. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: «Укр. енцикл.», 1998. Т. 5. С. 621.

О. О. Кульчій,
Кандидат юридичних наук, доцент
Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ЗМІ

Цілеспрямовані євроінтеграційні прагнень України мають понад десятилітню історію. Важливим кроком на цьому шляху стало підписання у 2014 р. Угоди про асоціацію, яка набрала чинності у 2017 р. [5]. Один із важливих напрямів у контексті євроінтеграції – наближення нормативного

регулювання різних сфер суспільного життя до європейських стандартів, що, зокрема, передбачалося і у багатьох статтях Угоди про асоціацію (передусім, з метою поглиблення економічної взаємодії). Наступним важливим кроком у євроінтеграції України стало надання їй статусу члена. 17 червня 2022 року Європейська комісія надала свої висновки щодо заявок на членство в Європейському Союзі (ЄС), які, водночас, містили й певні висновки та рекомендації. Одним із кроків, якими було обумовлено рекомендацію Європейської комісії щодо надання статусу кандидата було визначено «подолання впливу суб'єктів з корисливими інтересами шляхом ухвалення закону про ЗМІ, який узгоджує законодавство України з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги та надає повноваження незалежному медіа-регулятору» [4].

Слід зауважити, що означена задача не є новою і зобов'язання щодо «поступового наближення до права та нормативно-правової бази ЄС, а також міжнародних правових документів у сфері політики з питань аудіовізуальної галузі» було визначене ще у ст. 397 Угоди про Асоціацію. Більш детально це питання було врегульовано Додатком XXXVII до Глави 15 Угоди про асоціацію «Політика з питань аудіовізуальної галузі», який встановив чіткі строки впровадження положень Директиви № 2010/13/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 10 березня 2010 року про узгодження деяких положень, встановлених законом, правилами або адміністративними діями у державах-членах, що стосуються надання аудіовізуальних медіа-послуг (Директива про аудіовізуальні медіа-послуги) [5] (зі змінами та доповненнями внесеними Директивою № 2018/1808/ЄС від 14 листопада 2018 р. [6]). Положення Директиви мали бути впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності Угодою про асоціацію (тобто, ще у 2019 році).

Активні дії, спрямовані на досягнення означеної мети, вчинялися. У грудні 2019 року було подано на розгляд ВР України проект ЗУ «Про медіа» № 2693, згодом було підготовлено і два альтернативних проекти № 2693-1, № 293-2. Однак найбільш перспективним видається саме перший проект, який було взято за основу для подальшого серйозного доопрацювання (зокрема, із залученням

громадськості, фахівців Ради Європи), після якого його 02 липня 2020 р. вже під № 2693-д було подано на повторне друге читання. 15 лютого 2022 р. цей проект навіть було включено до порядку денного 7-ї сесії ВР України IX скликання, але війна внесла свої корективи [3].

Проект ЗУ «Про медіа» № 2693-д від 02.07.2020 р. (далі – Проект) передбачає доволі радикальне оновлення усього медійного законодавства і, фактично, є кодифікованим законом, оскільки консолідує правові норми щодо усіх засобів масової інформації та інформаційних агентств, які було розміщено у різних законах. Доволі значимою є зміна застосовуваної термінології та класифікації ЗМІ, які пропонується надалі позначати терміном «медіа». Усе це значно мірою спрямовано саме на гармонізацію регулювання цієї сфери відносин із правом ЄС (доволі часто для перекладу використовується термінологія використовується метод калькування з огляду на відсутність адекватних відповідників, що не завжди виправдано). Це, до речі, вимагатиме кропіткої роботи щодо приведення нормативної бази у відповідність із новою термінологією [3].

Медійна громадськість неодноразово висловлювала позицію щодо необхідності прискорення розгляду Проекту, який уже доволі давно чекає своєї черги. Однак слід зауважити, що з метою підвищення оперативності та ефективності законотворчого процесу варто актуалізувати проект з урахуванням його відповідності як вимогам регулювання ЄС, так і на предмет узгодження з іншими актами національного законодавства з метою недопущення колізій.

Стосовно першого, то певні було визначено у Висновку Комітету з питань інтеграції України з Європейським Союзом (протокол № 41 від 14.07.2020 р.). Зокрема, звертається увага на недостатньому гарантуванні захисту персональних даних неповнолітніх, дотримання прав бенефіціарних власників медіа, забезпечення інформування про надзвичайні події у спосіб, доступний для осіб з інвалідністю, додаткових гарантій дотримання окремих прав правовласників кінематографічних творів, додаткового обмеження окремих видів реклами (хоча стосовно останнього зауваження варто враховувати, що ці завдання успішно вирішуються ЗУ «Про рекламу», норми якого і надалі врегульовуватимуть

відносини у цій сфері і потреба їх дублювання в іншому законі сумнівна) [1].

Крім того, слід відмітити ще окремі невідповідності, які, на нашу думку, заслуговують на увагу. Наприклад, ст. 63 Проекту передбачає обов'язкову реєстрацію лише тих суб'єктів у сфері медіа, які що здійснюють мовлення без використання радіочастотного ресурсу (ті, що його використовують – підлягають ліцензуванню), суб'єкти у сфері аудіовізуальних медіа на замовлення та провайдери аудіовізуальних сервісів. Суб'єкти у сфері друкованих медіа, у сфері онлайн-медіа та платформи спільного доступу до відео можуть зареєструватись добровільно. Директива № 2018/1808/ЄС виначає, що Для забезпечення ефективного виконання Директиви № 2010/13/ЄС важливо, щоб держави-члени створювали та оновлювали інформацію про постачальників медіапослуг і постачальників платформ обміну відеоінформацією, що знаходяться під їх юрисдикцією, і щоб вони регулярно обмінювалися такою інформацією зі своїми компетентними незалежними особами, регулюючими органами або органами і Комісією [6].

Директивами ЄС доволі значна увага приділяється само- та співрегулюванню, Директива № 2010/13/ЄС заохочує його використання у сфері медіа. Разом із тим, ст. 92 Проекту хоча і передбачає спільне регулювання у сфері медіа, однак доволі жорстко обмежує предмет такого співрегулювання (закритий перелік) [6; 3]. Не заперечуючи проти такого підходу загалом слід, принаймні, максимально широко обговорити достатність визначеної для співрегулювання сфери відносин.

Значну увагу Проект передбачає забезпеченню дотримання вимог щодо прозорості структури власності суб'єктів у медіапросторі з метою подолання надмірних суб'єктивних інтересів (ст. 24-27 Проекту) [3]. Разом із тим, слід узгодити пропоновані Проектом застосовувані терміни та підходи із ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який, зокрема дає чітке визначення поняття «кінцевий бенефіціарний власник» та визначає ознаки прямого та непрямого вирішального впливу [2]. Проект оперуючи тими ж термінами надає їм дещо

іншого змісту, що неминуче зумовить колізії. Так, згідно із вище згаданим Законом ознакою здійснення прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 % статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи [2]. Проект визначає ознакою вирішального впливу володіння часткою голосів або капіталу в розмірі 50 і більше відсотків [3]. Це потребує узгодження.

Таким чином, Україна перебуває на шляху виконання рекомендацій Європейської комісії, які є умовами для подальшого набуття членства в Європейському Союзі у частині гармонізації законодавства про медіа з регулюванням ЄС. Разом із тим підвищення ефективності цього процесу вимагає підготовки та невідкладного доопрацювання Проекту з метою його оперативного прийняття та впровадження.

Список використаних джерел:

1. Висновок щодо проекту Закону України про медіа / Комітет з питань інтеграції України з Європейським Союзом; 14.07.2020 р. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=69353&pf35401=532297> (дата звернення: 27.06.2022 р.).

2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України № 361-IX від 06.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 27.06.2022 р.).

3. Про медіа: Проект Закону України № 2693-д від 02.07.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69353 (дата звернення: 27.06.2022 р.).

4. Рекомендації Європейської Комісії щодо статусу України на членство в ЄС / Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/рекомендації-європейської-комісії-щодо-статусу-україни-на-членство-в-єс_uk?s=232 (дата звернення: 27.06.2022 р.).

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 27.06.2022 р.).

6. Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive). Amended by Directive (EU) 2018/1808. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/2018-12-18> (дата звернення: 27.06.2022 р.).

В. І. Малімон,
кандидат з державного управління, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП ПРОВЕДЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Термін «принцип» походить від латинського слова «*principium*», яке означає основні, найзагальніші, вихідні положення, засоби, правила, що визначають природу і соціальну сутність явища, його спрямованість і найсуттєвіші властивості. Водночас, принцип – це те, що лежить в основі певної теорії науки, внутрішнє переконання людини, основне правило поведінки [5, с. 547].

У правовій доктрині під час визначення поняття принципів права науковці вживають такі категорії, як вихідні теоретичні положення, основні, керівні засади (ідеї), загальні нормативно-керівні положення, провідні засади, закономірність, сутність, система координат тощо. Багато категорій є однорідними. Тому принципи – це загальні, керівні (основні, головні, відправні,